

Др Миодраг Н. Симовић*

Горан П. Илић, Миодраг Мајић, Слободан Бељански, Александар Трешњев, *Коментар Законика о кривичном поступку*, Службени гласник, Београд 2012, 1128.

Писати данас о кривичном поступку није ни једноставан ни лаган задатак. Број међународноправних уговора и форума који штите основна људска права и слободе у кривичном поступку несразмјерно се повећао, а, уз то, наравно, и број закона и других прописа који у националним законодавствима уређују ову материју. Томе треба додати и потребу да се стално прати стање његове јудикатуре. Ако се овако постављен задатак изведе разумљиво, те у прихватљивом обиму, јасно је да је аутор задатак обавио на високом нивоу. Управо то одлика је приказаног дјела и његових аутора.

Коментар Законика о кривичном поступку Републике Србије који су написали др Горан П. Илић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Београду и судија Уставног суда Србије, др Миодраг Мајић, судија Апелационог суда у Београду, др Слободан Бељански, адвокат и декан Адвокатске академије Адвокатске коморе Војводине и мр Александар Трешњев, судија Посебног одељења за организовани криминал Вишег суда у Београду, представља штиво које заслужује пажњу широке читалачке публике. Рецензенти су др Драго Радуловић редовни професор Правног факултета Универзитета Црне Горе, др Божидар Бановић ванредни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и аутор овог приказа.

Дјело је прецизно и прегледно. *Коментар* садржи 1093 странице на којима су анализиране одредбе Законика о кривичном поступку. Поред тога, *Коментар* има и регистар појмова (31 страница), скраћенице судова и општих правних аката, као и списак општих правних аката (10 страница) које су аутори користили.

---

* Аутор је дописни члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине, инострани члан Руске академије природних наука, потпредседник Уставног суда Босне и Херцеговине и редовни професор Правног факултета у Бањој Луци и Правног факултета у Источном Сарајеву.

Коментар је дјело истакнутих стручњака у овој области, од којих су Бељански, Илић и Мајић били и чланови радне групе која је сачинила Нацрт Законика о кривичном поступку. Предности оваквог приступа су вишеструке. Аутори су, прије свега, у прилици да дају „аутентично“ тумачење новог концепта кривичног поступка и начина на који је то спроведено у појединим законским одредбама. Поред тога, њихова улога свједока у настајању законског текста даје прилику читаоцу да се упозна са различитим верзијама појединих норми, дилемама које су чланови радне групе имали, као и са разлозима који су превагнули у коначном одређивању за одређено рјешење. Све ово, свакако, доприноси потпунијем разумијевању нових рјешења, омогућавајући њихову што правилнију примјену. Уједно, на тај начин се пружа прилика да буду уочене и одређене недоследности или недовољно јасна законска рјешења, што представља путоказ за њихову *de lege ferenda* измјену или допуну.

Законик о кривичном поступку (*Службени гласник Републике Србије* бр. 72/11 и 101/11) представља несумњиво један од важних законских текстова које је у последњих неколико година усвојила Народна скупштина Републике Србије. Његов значај произилази, с једне стране, из чињенице да су процесним одредбама конкретизовани и разрађени Уставом Републике Србије и међународним документима зајемчени стандарди људских права у области кривичног поступка. На другој страни, нови Законик о кривичном поступку представља заокрет у односу на досадашњу концепцију кривичног поступка и расподјелу улога између главних процесних субјеката.

У стручној и општој јавности се као основна одлика новог Законика о кривичном поступку, уосталом као и већине других кривичнопроцесних кодекса донијетих у земљама региона, уобичајено истиче увођење тужилачке истраге. Иако тужилачка истрага представља једну од најпрепознатљивијих новина, Законик о кривичном поступку је израз је настојања да се, сагласно праву на правично суђење као темељном стандарду владавине права, досљедно промовише страначки поступак и непристрасност суда, што је нужно имало за посљедицу одустајање од традиционално прихваћене инквизиторске улоге суда у утврђивању чињеница у кривичном поступку. Услјед тога је било нужно измијенити постојеће или увести нове процесне институте, као што су проширење могућности нагодбе јавног тужиоца и окривљеног, обавезна судска контрола оптужнице, припремно рочиште, стављање у први план доказне расправности странака на главном претресу, унакрсно испитивање свједока, свођење *ex officio* поступања суда на мјеру која не доводи у питање његову непристрасност и сл.

Текст *Коментара* обилује домаћом и иностраном судском праксом. С обзиром на то да је Законик о кривичном поступку по-

четком 2012. године почео да се примјењује у поступцима за кривична дјела организованог криминалитета и ратних злочина, обимнија судска пракса проистекла из његове примјене још увијек не постоји. Међутим, у *Коментару* су садржане бројне изузетно актуелне одлуке судова које се могу примјенити у областима које нису битније мијењане. С друге стране, већина нових судских одлука, донесених након почетка примјене Законика о кривичном поступку, уврћена је у текст *Коментара*. Посебно треба истаћи да Коментар садржи праксу Уставног суда Републике Србије и Европског суда за људска права која представља референтни оквир за поступање редовних судова у вези са стандардима људских права у кривичном поступку. Све ово ће бити од посебног значаја за судије, тужиоце и адвокате који ће примјењивати овај законски текст, нарочито због тога што у многим случајевима није могуће пронаћи аналогију са ранијим законским рјешењима.

Бројност судских одлука и обухват књиге, уз истовремену фокусираност на неколико главних тема, реноме аутора који су учествовали у писању *Коментара*, прецизност и кохерентност изнесених ставова, наводе на закључак да је ријеч о врло занимљивој, важној и корисној књизи која ће бити полазна тачка свакоме ко жели нешто знати о кривичном поступку у Републици Србији. Са те одскочне даске читалац се врло информисано може усмјерити према даљем истраживању питања повезаних с феноменом кривичне процедуре.

Према начину писања, текст *Коментара* је првенствено намијењен онима који ће нова законска рјешења примјењивати у пракси. Умјесто опширних теоријских анализа појединих правних института, аутори су се определијели за језгровита и практична објашњења процесних ситуација и дилема које могу настати у вези са примјеном одређене законске одредбе. У значајном броју случајева читаоцу су изложени различити ставови које је судска пракса имала о одређеном питању, уз опредјеливање аутора за онај, који према њиховом мишљењу, има највише оправдања. Ово, међутим, не значи да су аутори занемарили и теоријско сагледавање одређених питања. Вокације аутора, од којих је један адвокат, други професор кривичног процесног права, а преостала двојица судије кривичари, омогућиле су правилан и уравнотежен приступ материји у којем теоријски поглед заузима онолико простора колико је неопходно за практичну примјену Законика о кривичном поступку.

Приступачност и језгровитост, јасноћа, али не науштрб прегледности, одлике су *Коментара* који су написали Бељански, Илић, Мајић и Трешњев. Због таквих одлика увјерен сам да је објављивање наведеног текста значајно како за правилну примјену Законика о кривичном поступку, тако и за разумијевање новог модела

поступка и његових посљедица у правосудном систему Републике Србије. Објављивањем овог текста пружено је обиље материјала представницима правничке професије који се кривичним процесним правом баве првенствено из угла теорије, нудећи нов поглед на процесне институте који до сада нису били својствени домаћем кривичном поступку. Књига је изразито препоручљива и студентима правних факултета на свим нивоима и типовима студија, укључујући докторске, а посебно и као оријентир у свакодневној дјелатности.

На крају, али не мање важно, објављивање *Коментара* ће бити од значаја и за обуку судија, тужилаца и адвоката у Републици Србији која је у току. С обзиром на то да је таква потреба већ искрсла у до сада предузетим активностима обуке, *Коментар* ће правовремено и на цјеловит начин понудити одређене одговоре.